

Riktlinjer för utredning av Röst och talförändring

Målgrupp: primärvård, primärvårdkontaktsinstans

Syfte: Att med rätt inkommande diagnostiska uppgifter optimera resursnyttjandet på ÖNH-kliniken (sektionen för Röst- och talrubbningar/foniatri). Vi kan med en funktionell remiss selektera fram rätt patient till rätt utredningsväg och på så vis få bättre och snabbare diagnostisk säkerhet fram till rätt terapeutisk insats.

Ange

- Riskfaktorer: Rökning (hur länge och mängd), känd HPV infektion. Relation till övre luftvägsinfektion eller rösttrauma
- Läkemedel: ex. inhalationssteroider, sänkt immunförsvar, antireflux behandling, antikoagulantia
- Tidigare känd malignitet eller neurologisk sjukdom
- Duration av röst/tal förändring, förlopp (progress/stationärt/regress)
- Arbete: vad jobbar patienten med, röstaktiv på fritid (sjunger/politiskt aktiv/gympalärare)
- Återverkningar yrkesmässigt/socialt av röst och talförändringen, sjukskrivning/hur länge
- Sångare: professionell
- Finns andningspåverkan, uttrötningseffekt på rösten, värk/smärta över röstorganet (vart/asymmetri), sväljbesvär, artikulatoriska avvikelser samtidigt med röstavvikelsen, lungsjukdomar
- Övriga sjukdomar (duration och behandling)

Har *rösten varit förändrad* > 3 v utan klar regress så bör patientens stämband undersökas. Ange i remissen om du misstänker malignitet? diskutera gärna med mer erfaren kollega innan du anger ”klar malignitets misstanke”

Genom svar på dessa uppgifter kan vi vid inremissbedömning snabbare selektera fram rätt patient till rätt utredningsväg vanligen görs primärt en videolaryngostroboskopi (VLS) i lokalbedövning för att skilja funktionella från organiska röststörningar. När vi hittat en organisk röststörning skall vi beskriva om förändringen är mjuk eller hård respektive ytliga eller djup - vilket är fundamentalt för att kunna prioritera patienterna rätt avseende fortsatt utredning och/eller terapeutisk insats. De funktionella röststörningarna hanteras vanligen primärt direkt av logoped, medan de organiska röstförändringarna polariseras mot kirurgisk intervention i diagnostiskt eller terapeutiskt syfte.

Remisser kommer att returneras för komplettering vid behov